

miru, katerega si je očetovski starček v dnu svoje krasne duše želel. Mir, zmagoviti in vsled tega tudi stalni mir hočemo doseči. In ta mir bude nas spominjal na njega, ki je kot zvesti varuh države skozi dolga desetletja držal človečanstvo navzgor, ki je poznal ljubezen in le ljubezen, in ki nas je moral zdaj zapustiti...

Večna čast ljubljenu pokojnemu našemu očetu in cesarju Franc Jožefu I.

* * *

iz cesarjevega življenja.

Dne 18. avgusta 1830 je zadonelo nad starim Dunajem 101 kanonskih strelcev. Ti strelci so naznanjali, da se je porodil nadvojvodi Francu Karlu, sinu takratnega cesarja Franca, sinček, ki je bil za avstrijski prestol določen. Ta novorojenček je dobil pri krsti ime Franc Jožef Karl.

Mladi princ je bil skrbno vzgojen in to zlasti v vojaškem oziru. Ko je vodil stari Radetzky svoje zmagovite boje proti laškemu sovražniku, poslali so mu mladega princa na fronto. Tam je 6. maja 1848 v dežju sovražnik kroglj pri Santa Luciji prvič junaški svoj pogum pokazal. V mladih letih je torej že izvedel, kaj je vojska; zato je bil tudi vedno najhujši nasprotnik vojne in najskrenejši prijatelj miru.

Medtem je izbruhnila na Dunaju revolucija. Dne 18. avgusta 1848 se je proglasilo princa za polnoletnega. Dne 2. decembra istega leta je cesar Franc odstopil, medtem ko je mladi princ kot cesar Franc Jožef I. prestol zasedel. Velikansko navdušenje je pozdravilo mladega vladarja, v katerega so vsi narodi — danes se pač lahko reče: v polni meri opravičeno — svoje nade stavili. Mladost je zasedla prestol staroslavne Avstrije in novo življenje se je pričelo...

Pravijo, da je mladi cesar ob zasedanju prestola izrekel besede: „Z Bogom, moja mladost...“ In res, pričelo je zanj dolgo življenje mučeniškega trpljenja in vednega dela.

Razmere so bile jako težavne, kajti od revolucije razburjeni duhovi so se le polagoma poplegli. V prvi vrsti je pomagala v to odprava „robotov“. Na Ogrskem seveda se je zamoglo šele z orožjem mir napraviti. Takoj potem so morale cesarske armade marširati proti Lahom; pod poveljstvom Radetzkyja bil je sardinski kralj Albert premagan in ti zmagoviti uspehi so bile prve lorike Franca Jožefa. Ko se je cesar s svojim feldmaršalom vrnil na Dunaj, doživel je pač dneve največjega veselja in navdušenja.

Dne 18. februarja 1853 poskusil je neki blazni krojač Libeny cesarja umoriti; ranil ga je le lahko. Pol leta pozneje, zopet dne 18. avgusta, zaročil se je cesar v Ischlu s hčerko bavarskega vojvode Maksa, Elizabeto, s katero je bil dne 24. aprila 1854 v Avgustinski cerkvi na Dunaju poročen. Iz tega zakona je izšla najprve princesinja Gisela; leta 1858 pa je bil prestolonaslednik Rudolf v Laxenburgu rojen. Žal, da je Rudolf, v katerega so avstrijski narodi toliko upanja stavili, že leta 1889 nenadne smrti umrl.

L. 1859 bila je nesrečna italijanska vojna, ki jo je povzročil Napoleon in pri kateri smo Lombardijo izgubili. Dne 1. maja 1861 pa je cesar osebno otvoril prvi avstrijski državni zbor. Avstrija je postala s tem pravna država s polnovredno konstitucijo.

Prišli so zopet žalostnejši dnevi, ki so povzročili vojne v letih 1864 in 1866. V teh vojnah smo sicer Italijane, ki so bili takrat s Prusi zvezani, na jugu premagali. Ali na severu smo bili mi premagani. Ta vojna nas je stala lepo provinco Venecijo.

Pozneje se je vstvaril dualizem in naš cesar je bil l. 1867 za ogrskega kralja kronan. S tem se je pričel potem mogočni razvitok avstro-ogrskemu monarhiji. Nemogoče nam je, o temu razvitku in sploh o mirovnih delih pokojnega našega cesarja že danes go-

voriti; storili bomo to, v kolikor mogoče, v prihodnjih številkah našega lista.

Po okupaciji Bosne leta 1878 naša monarhija pravzaprav ni nobene vojske več peljala. To se je zahvaliti zlasti osebnosti in miroljubnosti Franca Jožefa. On je videl vse viharje, ki so divjali čez Evropo, zato je hotel svojim narodom mir ohraniti.

Leta 1879 praznoval je cesar s svojo soprogo srebrno poroko. Takrat so blagoslovili Votivno cerkev, ki je bila zgrajena v zahvalo rešitve cesarja iz morilčeve roke. Isto leto pa je prineslo še drug važni dogodek: zvezo z Nemčijo, ki se je od tedaj v vseh viharjih in težavah do sedanjih dni izkazala kot krasni zvesti prijatelj.

Sredi v miru pa je doživel cesar tudi svoje najžalostnejše dneve. Dne 30. januarja prišla je grozovita vest, da je njegov edini sin, prestolonaslednik Rudolf v Mayerlingu našel svojo smrt... Edina opora v tej žalosti bila je cesarju takrat po lastni izpovedbi njegova soproga Elizabeta. Komaj deset let pozneje pa je bila ista blaga žena od roke morilca ubita. Takrat je cesar v neskončni bolesti zaklical krlite besede: „Mir bleibst doch gar nichts erspart“ („Meni ne ostane pač ničesar ohranjenega!“)

Cesar ni obupal, ni padel pod težkim križem, ki mu ga je naložila usoda. Vrgel se je v kljub svojim sivim lasem z mladeniškim pogumom na delo. Ogromno je delo, ki ga je izvršil na socialnem, kulturnem in političnem polju. 60-letnico svojega vladovanja je praznoval natihoma, le s čini blagodarosti in človečanstva. In to zlato srce si je pač ohranil do smrti...

Tako nam ostane slika našega cesarja svitla in jasna, neomadeževana kakor solnce. In z gorečo hvaležnostjo stojimo zapuščeni avstrijski narodi ob njegovi gomili.

* * *

Zadnji dnevi cesarja.

K.-B. Dunaj, 21. novembra. Korr. Wilhelm poroča: Izredna odpornost, ki jo je kazal cesar kot starček v zadnjih desetletjih pri raznih boleznih, skrb in zmožnost zdravnikov dajali so okolici cesarja in vsemu prebivalstvu monarhije upanje, da bode tudi zadnja bolezen mimogredoča. Cesar se je držal navadnega načina življenja in svojega dela; v zadnjih dnevih si je pač preveč upal, ker je v kljub vročini in kašlja še daljše avdijske imel, pri katerih je mnogo govoril. Od 18. t. m. je apetit ponehaval. Ta dan pil je cesar v oživljenje svojih moči eno čašo močnega belega vina in dve mali čaši šampanjca ter je pokadil kakor vedno svojo cigaro. Zadnje noči je kašelji motil. Ali še 19. je pomirilo zdravnik redno dihanje srca. Celo večeraj je cesar še čez dan delal, čeprav je bil bolj truden. Feldmaršala nadvojvode Friedricha je sprejel v 1/4-urni avdienci. V ožji okolici pa so pričeli skrbeti. Nadvojvodinja Marija Valerija je bila v zadnjih dneh vedno okoli cesarja. Na Dunaj so došle tudi starejša hčerka nadvojvodinja Gisela in svakinja vojvodinja Karl Teodor bavarska. Prestolonasledniški par je stalno na Dunaju ostal. V pondeljek zvečer podal se je cesar prvič preje k počitku. Prva polovica noči do 1. ure je potekla brez motenj. Pozneje je pričel kašelji. Vročina je postala čez dan huda. Popoldne se je stanje tako poslabšalo, da je vodilo zvečer do smrti. Nadvojvodinja Valerija, ki je bila vedno ob smrtni postelji, se je peljala ravno na kolodvor po svojo hčerko; bila je nazaj poklicana. Kratki čas po njeni vrnitvi izdihnil je cesar svojo dušo. Vest o cesarjevi smrti se je razširila po Dunaju šele ob 11. uri; ob polnoči so izšli posebni listi.

* * *

Novi naš cesar Karl I.

Prestolonaslednik Karl Franc Jožef je prevzel vlado in postal naš cesar pod imenom Karl I.

Vse oklopnosti zasedanja prestola se izvijajo najkrajšem času.

Naš cesar Karl Svojim narodom.

Globoko pretreseni stojimo Jaz in Moja hiša, stojijo Moji zvesti narodi ob gomili pokojnega vladarja, katerega roki je bila skoraj sedem desetletij usoda monarhije naša.

Po milosti Vsemogočnega, ki ga je poklical v ranih mladeniških letih na prestol, bila mu je tudi moč podeljena, nemoteno nepotro po najtežji človeški žalosti, do visoke starosti starčka le dolžnost, ki so mu jih predpisovali njegovo vladarstvo in vroča ljubezen do njegovih narodov.

Njegova modrost, razum in očetovska skrb so vstvarili trajno podlago mirnega in razvitega življenja in prostega razvika in so težkih zmešnjav in nevarnosti, skozi hude in dobre dneve, vodili Avstro-Ogrsko skozi dolga in blagoslovljeni čas miru na visokino moči, na kateri danes v zvezi z zvestimi zavezniki proti sovražnikom naokoli obstoji.

Njegovo delo je treba nadaljevati in izpolniti.

V času, pretresenem od viharja, zasedam velečastni prestol Mojih predhodnikov, katerega mi Moj prežlahtni sin v nezmanjšani krasoti zapušča.

Še ni cilj dosežen, še ni blazno sovražnikov zlomljena, ki menijo, v nadaljevanem navalu Mojo monarhijo in nje zaveznike premagati ter razbiti.

Vem se složnega z Mojimi narodi v nespremenljivi odločitvi, doboriti boj, dokler mir dosežen, ki obstoj Moje monarhije zagotovi in trdne podlage njenega nemotene razvika zajamči.

V ponovni zavesti zaupam nato, da bode Moja junaška vojna sila, oprta na požrtvovalno domovinsko ljubezen Mojih narodov in v zvestem bratstvu orožja z zveznimi armadami, tudi zanaprej vse napade sovražnika z Božjo milostno pomočjo odbila ter dovedla do zmagovitega konca vojne.

Istotako nerazrušljivo je Moje zaupanje, da bode Monarhija, katere moč je vkoreninjena v staro-vpisani, v nadlogi in nevarnosti, nanovo zapečateni nerazrušljivi usodni slogi ob svojih državi, izšla iz vojne jeklena in okrepečana na znotraj in zunaj, da bodejo Moji narodi, ki se, nošeni od misli sloge in globoke domovinske ljubezni, danes s požrtvovalno odločnostjo v odpor zunanji sovražnikov združujejo, delovali skupno tudi pri delu mirne ponovitve in omlajenja, da obe državi monarhije s prideljenimi deželami Bosne in Hercegovine času notranjega procvita, razvika in okrepečanja dovedejo.

S tem, da milost nebeško in blagoslov narode prosim, obljubljam pred Vsemogočnim, da bodem dar, ki so Mi ga Moji dedje zapustili, zvesto oskrboval.

Hočem vse storiti, da grozote in žrtve vojne v najkrajšem času odpravim, da pridobim nazaj Svojim narodom težko pogrešane blaginje miru, kadar dovolijo to čast našega orožja, življenski pogoji Mojih držav in njih zvestih zaveznikov ter zagriženost naših nasprotnikov.

Mojim narodom hočem biti pravični in ljubeči vladar. Visoko držati hočem njih ustavne svobode in druge pravice in skrbno hočem varovati pravno enakost za vse. Moji stalni trud naj bode, pospeševati nravni in duševni blagor Mojih narodov, braniti prostost in red v Mojih državah, zagotoviti vsem delavnim članom družbe plodove poštenega dela.

Kot dragoceno dedščino Mojih predhodnikov prevzamem vdanost in iskreno zaupanje,

zelenjav... 412
 vsrjšjo v
 ojim
 n Moja
 ili ple-
 a skozi
 je zau-
 je bil
 prestol-
 teno in
 živeti
 stim,
 zvišeno
 jegovih
 etovsko
 a skup-
 so iz
 ude in
 i dolgi
 o moči,
 vezniki
 n izpo-
 z a se
 h pred-
 i stric
 laznost
 adalje-
 zavez-
 v nek-
 ler in
 je z a-
 emote-
 a bude
 na po-
 i naro-
 eznimi
 sovraž-
 ter do-
 apanje,
 koreni-
 nosti
 o dni
 z vojne
 zunaj;
 d misli
 danes
 nanjih
 o tudi
 ja, da
 želami
 tranje-
 vedejo,
 slov na
 ne na-
 očnim,
 je za-
 grozote
 im, da
 pogre-
 o čast
 držav
 ost na-
 in lju-
 stavne
 hočem
 e. Moj
 vni in
 rostom
 em de-
 a dela.
 edhod-
 panje,

Svetovna vojska.

Nad 1200 Rumunov vjetih.

Avstrijsko uradno poročilo od četrtka (Skrajšano).

K.-B. Dunaj, 16. novembra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Boji na obeh straneh Šyla in ta gredo ugodno naprej. Vjeli smo čez 2000 mož. Drugače manjši ugodni boji.

Italijansko bojišče. Včeraj pono podjetje vzhodno od Gorice nadalje, zavzele so naše čete zopet en so- in jarek, vjelo 60 Italijanov in zaplenile vojni puški. Eno naših letalnih brodovjeto je vojaške naprave pri postaji Perarnia izdatno z bombami.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Nemškega uradnega poročila od četrtka. (Skrajšano).

K.-B. Berlin, 16. novembra. (W.-B.) Iz tega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Angleški napadi se razbili v ognju in boju z ročnimi granatami. Francozi smo iztrgali po ljutem boju vzhodni del od Saillisela. Na severnem robu gozda St. Pierre-Vaast vjeli 8 oficirjev, 324 mož, zaplenili pa trojnih pušk.

Balkansko bojišče. V Dobruški boji. Na raznih točkah Donave ogenj vraga do brega.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

Nemške postojanke pri Predealu predrte. — Zopet čez 2000 vjetih.

Avstrijsko uradno poročilo od petka.

K.-B. Dunaj, 17. novembra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Zapadno ceste Predeala gredo na avstro-ogrske in nemške čete so ne črte. Tudi drugače je položaj v severni Valahiji skozinsko ugoden. Tam se včeraj zopet skupno več kot 2000 vjetih jelo. Pri Soosmezö zavzeli so Bavarci tudi breg Ancre. Boj za visočine južno-vzhodno od prelaza Tölgyes traja naprej. V gozd- Karpatih mestoma povišano delovanje je artiljerije.

Italijansko in južno-vzhodno bojišče. Nobeni posebni dogodki.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo od petka.

K.-B. Berlin, 17. novembra. (W.-B.) Iz tega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechta. Na obeh bregih Somme prišlo je do mestoma jako krvavega artiljerijskega boja. Proti večeru bil se je angleški napad pri Beaucourt katerega pripravljali oženj je segal na breg Ancre. Izjalovil se je istotako, da neki ponočni napad zapadno od Lezsa. Na poti Fleurs-Thillot smo izloščeni nekega angleškega gnezda 5 vojnih pušk zaplenili.

Vzhodno bojišče. (Glej avstrijsko poročilo) Pod poveljstvom Krafft v. Beluensingena južno od prelaza Roter-Turm prodirajoče čete so včeraj vjelo zopet 10 oficirjev in nad 1500 mož. Na drugih krajih siebenbürske fronte se je poleg tega vjelo nad 650 Rumunov in zaplenilo 12 strojnih pušk. Glasom poročil čet udeležuje se rumunsko prebivalstvo bojev.

Balkansko bojišče. Armada v. Mackensen. Pri Silistriji živahnejši artiljerijski oženj nego prejšnje dni. — Makedonska fronta. Med jezeroma Malik in Prespa, na zapadnem robu planjave od Monastirja ter na visočinah severno-vzhodno od Cegela bili so novi močni napadi nasprotnikov zavrnjeni.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

Sovražni letalec nad Münchenom.

K.-B. München, 17. novembra. Vojno ministerstvo naznanja:

Danes opoldne proti 1. uri pojavil se je nad Münchenom en sovražni letalec, ki je vrgel skupno 7 bomb, ki pa so le neznatno škodo na materijalu napravile. Izgube na človeškem življenju ni bilo. Letalec odplul je v zapadni smeri.

Avstrijsko uradno poročilo od sobote.

K.-B. Dunaj, 18. novembra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Na obeh straneh Šyla prodirajo nemške in avstro-ogrske čete vedno vkljub najljutjšem sovražnem odporu. Tudi vzhodno od reke Alt se je na ozemlju pridobilo. Severno-vzhodno od Campolunga izjalovili so se hudi protinapadi sovražnika. Na siebenbürski vzhodni fronti pri snegu in mrazu neznatnejše bojevo delovanje. — Fronta princa Leopolda. V Wolhyniji mestoma živahni artiljerijski boj.

Italijansko in južno-vzhodno bojišče. Nespremenjeno.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo od sobote.

K.-B. Berlin, 18. novembra (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechta. Angleška artiljerija namerila je svoj učinek zlasti na našo postojanko na obeh straneh reke Ancre. — Po ognjeni pripravi izvršili so zvečer Francozi proti Saillisel in južnim črtam močni napad, ki se je v ognju razbil. — Armada nemškega prestolonaslednika. Na severni fronti od Verduna in v posameznih oddelkih v Vogezah se je deloma ognjeno nastopanje oživelo.

Vzhodno bojišče. Fronta princa Leopolda. Ob Ščari in ob Stochodu je bila sovražna artiljerija živahnejša nego prejšnje dni. Pri Witomieu (severno-zapadno od Lucka) se je neko nemško patroljsko podjetje v polnem obsegu posrečilo. — Fronta nadvojvode Karla. V zasneženih Karpatih se položaj ni spremenil. V brezuspešnem, žrtev polnem naskoku poskusili so Rumuni sredino fronte severno-vzhodno od Campolunga nazaj potisniti. V gozdnem gorovju na obeh straneh rek Alt in Jeu gre naš napad naprej. Napravili smo zopet vjete.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. Na levem krilu nemško-bolgarsko-otomanske Dobrudža-armade prišlo je včeraj do artiljerijskih bojev. — Makedonska fronta. Francoski napadi v dolini južno od Monastira in na od snega pokritih visočinah Cerne bili so krvavo zavrnjeni. Ljuti boji se vršijo vsak dan za visočine severno-vzhodno od Cegela. Dne 15. novembra bil je eden viškov od Srbov zavzet. Vrhovni poveljnik general v. Below,

navzoč v središču boja, vzel je na čelu nemških lovcev izgubljeno postojanko v naskoku nazaj.

Prvi generalkvartirnojster Ludendorff.

V novembru smo vjeli nad 19.500 Rumunov.

Avstrijsko uradno poročilo od nedelje.

K.-B. Dunaj, 19. novembra. Uradno se danes razglša:

Vzhodno bojišče. Južno krilo pod vrhovnim poveljstvom nadvojvode Karla stoječih zveznih bojnih sil si je v zadnjih dneh polni uspeh pridobilo. Čete armade generala v. Falkenhayna izsilile so si v bitki pri Targujni izhod iz gorovja in so pridobile včeraj z v dolini Motrec prodirajočo kolono od Verciorove v Craiovo vodečo železnico. Najljutjši rumunski odpor — zlasti vzhodno in južno-vzhodno od Targujni — ki se je izražal v ljutih protisunkih, bil je zaman. Tudi na obeh straneh od reke Alt prodirajoče avstro-ogrske in nemške sile dosegle so v naprej trajajoči hudi borbi pogorsko reko; prekoračile so včeraj črto Calimanesti-Suici. Rumunski napadi so se tukaj istotako izjalovili, kakor severno od Campolunga. — Od 1. novembra se je v Valahiji vjelo 189 rumunskih oficirjev, 19.338 mož, zaplenilo pa 26 kanonov, 17 municijskih vozov in 72 strojnih pušk. — Na siebenbürski vzhodni fronti južno-vzhodno od Tölgyesa odbile so bavarske čete armade generala v. Arzen ruski sunek. Bolj severno nobeni dogodki.

Italijansko bojišče. V dolini Vipave južno od Biglie se je en italijanski jarek zavzel in zasedal; vjelo se je 4 oficirje in 120 mož.

Južno-vzhodno bojišče. Nobeni posebni dogodki.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, fml.

Zopet veliki angleški napad zavrnjen.

Nemško uradno poročilo od nedelje.

K.-B. Berlin, 19. novembra (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Zapadno bojišče. Armada prestolonaslednika Rupprechta. Nekaj dni sem na naših postojankah na obeh straneh Ancre ležeči oženj napoveduje tam nadaljevanje angleškega napada. Včeraj za sovražno fronto nastopivša kavalerija in rano v jutru zapričeto ogromno povišanje ognja naznanilo je novi veliki poskus prodiranja. Končal je s krvavim porazom za Angleže in dal jim je le na redkih krajih brezpomembni dobiček na ozemlju. Nemške čete so v trdnem odporu angleškemu navalu kljubovale. — Močni oženj francoske artiljerije v oddelku južno od Saillisaillisel pričel je napade, ki so se na severno-zapadnem robu gozda St. Pierre-Vaast z izgubami razbili.

Vzhodno bojišče. Fronta nadvojvode Karla. Vzhodno doline Putna zavrnili so bavarski regimenti sunke močnih ruskih sil. — Naše operacije od konca oktobra sem ob siebenbürski južni fronti imele so nameravani potek. Izhod iz gorovja v valaško dolino je vkljub trdnemu odporu Rumunov od nemških in avstro-ogrskih čet priborjen. Močne rumunske sile bile so med Jiul in Gilortom v bitki pri Targujju predrte in pod izredno visokimi krvavimi izgubami poražene. Poskusi sovražnika obseginiti nas od vzhoda z nanovo pripeljanimi silami, so se izjalovili. V zasledovanju dosegle so naše čete železnico Orsova-Craiova. Južno od prelaza Roter-Turm je pot Calimanosti-Suici prekoračena.

Balkansko bojišče. Armada pl. Mackensen. Na fronti Dobruške patroljski boji, pri Silistriji zopet živahnejši artiljerijski in infanterijski oženj. — Makedonska fronta. Ko se je nasprotniku posrečilo, na visočini 1212 severno-vzhodno od